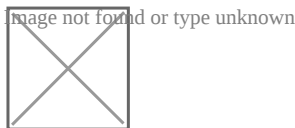

Ιωάννης Χρυσόστομος, εκείνος που δεν κολάκευε τους ισχυρούς (Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (13 Νοεμβρίου)

Ο Ιωάννης καταγόταν από επίσημη οικογένεια της Αντιόχειας. Ο πατέρας του Σεκούνδος ήταν ανώτερος αξιωματικός του στρατού της Συρίας ο οποίος πέθανε λίγο χρόνο μετά τη γέννησή του. Η μητέρα του Ανθούσα, είκοσι χρόνων τότε, δεν σκέφθηκε να ξαναπαντρευτεί αλλά αφοσιώθηκε στην ανατροφή του υιού της και διαχειρίστηκε με ιδιαίτερη φροντίδα την περιουσία της.

Ο χρόνος γέννησης του Ιωάννη τοποθετείται το 354. Ο βιογράφος του Παλλάδιος αναφέρει ότι σε ηλικία 18 ετών εγκατέλειψε τις ρητορικές σπουδές, άρχισε την παρακολούθηση θεολογικών μαθημάτων και βαπτίσθηκε· μετά 3 έτη χειροτονήθηκε σε αναγνώστη και έφυγε στην έρημο, όπου μόνασε 4 έτη κοντά σε γέροντα, και 2 μέσα σε σπήλαιο. Αφού επέστρεψε στην Αντιόχεια χειροτονήθηκε σε διάκονο, μετά 5 έτη σε πρεσβύτερο, και μετά άλλα 12 σε αρχιεπίσκοπο (Δεκέμβριος 397).

Πηγή: kaiomenivatos.blogspot.com

Πηγή: kaiomenivatos.blogspot.com

Η Ανθούσα φρόντισε ώστε να λάβει επιμελημένη παιδεία ο υιός της. Πιθανότατα ο Ιωάννης διδάχθηκε τη ρητορική από τον Λιβάνιο και τη φιλοσοφία από τον Ανδραγάθιο. Ο Λιβάνιος, όταν ρωτήθηκε προς τα τέλη της ζωής του για το πρόσωπο του διαδόχου του, απάντησε ότι θα όριζε διάδοχο τον Ιωάννη, αν δεν τον είχαν συλήσει οι Χριστιανοί. Η επίδραση των κλασικών σπουδών είναι φανερή στη λογοτεχνική υφή και την επιχειρηματολογία των πρώτων συγγραμμάτων του Ιωάννη, έθεσε δε τη σφραγίδα της στην άνεση γλωσσικής εκφράσεως που παρατηρείται σ' ολόκληρο το έργο του.

Ο Ιωάννης φοίτησε στο Ασκητήριο, δηλ. τη θεολογική σχολή που είχε ιδρύσει στην

Αντιόχεια ο γνωστός θεολόγος Διόδωρος, μετέπειτα επίσκοπος Ταρσού. Από την έναρξη των σπουδών του συνδέθηκε με τον αρχιεπίσκοπο Αντιόχειας Μελέτιο. Ίσως κατά το χρόνο αυτό ο νεαρός Ιωάννης πείσθηκε να δεχθεί την ιεροσύνη, αλλά κατόρθωσε να διαφύγει, προς δικαιολογία δε της φυγής του σύνταξε τους Περί Ιεροσύνης λόγους αργότερα.

Μετά το θάνατο της μητέρας του ασκήτευε για έξι χρόνια, στην αρχή κοντά σε Σύρο γέροντα, που γνώριζε ασφαλώς ελληνικά, διότι ο Ιωάννης δεν γνώριζε τη συριακή γλώσσα, έπειτα όμως μόνος μέσα σε σπήλαιο. Οι θεληματικές ταλαιπωρίες του έφεραν βλάβη στη υγεία του, αφού προσβλήθηκε από βαρύτατο νεφρικό νόσημα και επέστρεψε στην Αντιόχεια κατά τα τέλη του 380. Κατά τις αρχές του 381 χειροτονήθηκε διάκονος από τον Μελέτιο και επιδόθηκε στο διδασκαλικό έργο και συνέχισε τη συγγραφή πραγματειών.

Χειροτονήθηκε πρεσβύτερος πριν από την Τεσσαρακοστή του 386 από τον αρχιεπίσκοπο Φλαβιανό.

Η Αντιόχεια ήταν μεγαλούπολη, που είχε κατά τον Χρυσόστομο 200.000 κατοίκους ελεύθερους, μαζί με τους δούλους δε ίσως και 500.000. Ο εκκλησιαστικός βίος είχε προβλήματα από εξωτερικές και εσωτερικές συνθήκες. Κάτω από τέτοιες συνθήκες άρχισε το ιερατικό του στάδιο και κατόρθωσε να κυριαρχήσει στην πνευματική ζωή της πόλεως. Μιλούσε ακατάπαυστα κάθε Κυριακή και Παρασκευή, τις δε Τεσσαρακοστές και Διακαινησίμους κάθε ημέρα, περιερχόμενος όλους τους ναούς της πόλεως και τα παρεκκλήσια, αλλά προτιμώντας τη μεγάλη εκκλησία που είχε ιδρύσει ο Μ. Κωνσταντί-νος. Προφύλασσε το λαό από τις αιρέσεις, συμπαραστεκόταν σ' αυτόν κατά τις δύσκολες ημέρες, όπως η στάση των ανδριάντων (387), ανέλυε τα περιεχόμενα της Γραφής, προίιστατο της κοινής προσευχής, οργάνωσε τη φιλανθρωπία. Από την περίοδο αυτή προέρχεται ο μεγαλύτερος όγκος των ομιλιών του.

Η φήμη του είχε ξεπεράσει τα όρια της Συρίας και ενώ όλοι περίμεναν να διαδεχθεί στην Αντιόχεια τον Φλαβιανό, τα πράγματα ακολούθησαν άλλο δρόμο. Όταν πέθανε ο Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, ο ευφύεστατος ευνούχος πρωθυπουργός Ευτρόπιος, έπεισε τον αυτοκράτορα Αρκάδιο ότι ο Χρυσόστομος ήταν ο κατάλληλος για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο. Αυτός είχε προσκαλέσει αριθμό επισκόπων, οι οποίοι μαζί με τον κλήρο και το λαό επικύρωσαν την εκλογή. Ο νέος αρχιεπίσκοπος ενθρονίστηκε στις 26 Φεβρουάριου 398.

Ο Χρυσόστομος στε-ρούνταν το προσόν της ελαστικότητας και προσαρμοστικότητας απέναντι στους πολιτικούς άρχοντες. Σφοδρός τιμητής των πάν-των, μετέβαλλε τους φίλους σε εχθρούς. Γι' αυτό δεν του επιτράπηκε ν'

ασκήσει για πολύ χρόνο τα αρχιεπισκοπικά του καθήκοντα και όσο χρόνο ποίμανε δεν ήταν αδιατάρακτος στα έργα του. Εξ αιτίας αυτού η Εκκλησία στερήθηκε την αναμενόμενη προσφορά απ' αυτόν, αλλά κέρδισε αιώνια από το παράδειγ-μα της ακατάβλητης ηθικής αντιστάσεώς του.

Αφού ανέβηκε από θρόνο συγκρότησε επιτελείο από αφοσιωμένους κληρικούς μαθητές και μαθήτριες, και επιδόθηκε στο πολύπλευρο έργο του, που επεκτεινόταν από την ιεραποστολή μέχρι τη διοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας, και από την ηθική κάθαρση του κλήρου μέχρι την αναμόρφωση της λατρευτικής ζωής.

Στην πολιτική σκηνή δρούσαν τότε ο αυτοκράτορας Αρκάδιος, ευσεβής και σώφρωνας, αλλά με κάπως αδύνατο χαρακτήρα· η σύζυγός του Ευδοξία ήταν ευφυής και ευσεβής, αλλά εύπιστη και φιλάργυρη γυναίκα που ανακηρύχθηκε Αυγούστα (400), μαζί με τον Αρκάδιο. Η Ευδοξία στην αρχή έδειξε σεβασμό και αγάπη προς τον Χρυσόστομο, παρακολουθούσε κηρύγματά του και λιτανείες, αυτός δε επανειλημμένως την επαίνεσε για τις αρετές της. Δεν δίσταζε να καταδικάζει και τα ελαττώματά της, χωρίς ν' αναφέρει το όνομά της. Παρ' όλα αυτά όμως η σύνεσή της την εμπόδιζε ν' αντιδρά.

Γυναίκες του περιβάλλοντός της και κληρικοί κατόρθωσαν να μεταστρέφουν τα αισθήματα της βασίλισσας η οποία είχε προσχωρήσει εξ ολοκλήρου στο στρατό-πεδο των εχθρών του Χρυσοστόμου με αρχηγό το Θεόφιλο Αλεξανδρείας. Το 403 συγκάλεσε στην τοποθεσία Επί Δρυν, κοντά στη Χαλκηδόνα, σύνοδο 36 επισκόπων -οι 29 ήταν από την Αίγυπτο- η όποια κάλεσε τον Χρυσόστομο σε απολογία για φανταστικές κατηγορίες, αλλ' αυτός αρνήθηκε να εμφανισθεί.

Ο Χρυσόστομος καθαιρέθηκε και εξορίσθηκε, αλλ' ενώ περίμενε στη Βιθυνία γνωστοποίηση του τόπου εξορίας, ανακλήθηκε. Είχε γίνει στο δωμάτιο της βασίλισσας καταστροφή ίσως από σεισμό ή άλλο ατύχημα, λόγω της οποίας η προληπτική και κατά βάθος αγαθή Ευδοξία ζήτησε την αποκατάσταση του ιεράρχη. Το πλήθος, γεμάτο ενθουσιασμό απαιτούσε άμεση επαναφορά στο θρόνο.

Η βασίλισσα εξέφρασε με επιστολή της τη χαρά της για την επάνοδό του αυτός δε ανταπέδωσε τη φιλοφρόνη-ση με ομιλία κατά την επόμενη ημέρα. Το φθινόπωρο του ίδιου έτους επήλθε νέα σύγκρουση. Στη μεγάλη πλατεία της Γερουσίας, απέναντι στον καθεδρικό ναό, υψώθηκε άργυρό άγαλμα της Ευδοξίας. Κατά τα εγκαίνιά του τελούνταν πανηγύρια με χορούς και μουσική, τα οποία και ειδωλολατρικό χαρακτήρα είχαν και τις ακολουθίες του ναού διατάρασσαν, γι' αυτό ο Ιωάννης τα κατέκρινε με τη σκληρή γλώσσα του και εκφώνησε ομιλία που έθιγε καίρια το γόητρο της βασίλισσας.

Ο Χρυσόστομος εξορίστηκε ξανά με συνοδεία στρατιωτών, μετά δε από ταξίδι ένδεκα εβδομάδων έφθασε στο χωριό Κουκουσός, στα σύνορα Καππαδοκίας και Αρμενίας, όπου έγινε δεκτός φιλικά, και εγκαταστάθηκε στο φρούριο της Αραβισσού. Ήταν ασθενής και υπέφερε από το ψύχος. Επειδή η προσπάθεια προς επαναφορά του συνεχιζόταν και πολλοί φίλοι του τον επισκέπτονταν στην εξορία, πράγμα που δημιουργούσε υποψίες στους εχθρούς του, διατάχθηκε η μεταφορά του στα Κόμανα του Πόντου. Πέθανε καθ' οδό στην Πιτυούντα στις 14 Σεπτεμβρίου 407, προφέροντας σαν τελευταίους λόγους του: «Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν».

Από τον 6^ο αιώνα το όνομά του συνοδεύεται με το επώνυμο «Χρυσόστομος», το δε 1908 ο πάπας Ρώμης τον αναγνώρισε ως προστάτη των ιεροκηρύκων της Εκκλησίας. Η μνήμη του εορτάζεται στις 13 Νοεμβρίου, στις 27 Ιανουαρίου (ανακομιδή) και στις 30 Ιανουαρίου μαζί με τους δύο άλλους μεγάλους ιεράρχες από τον ια' αιώνα.